

Юридические науки

УДК 340.12:340.113(477)

Кривченко Дарія Сергіївна

студентка

*Институту прокуратури та кримінальної юстиції України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Кривченко Дария Сергеевна

студентка

*Института прокуратуры и уголовной юстиции Украины
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Kryvchenko Daria

Student of the

Criminal Justice and Prosecutors' Training Institute

Yaroslav Mudryi National Law University

Науковий керівник:

Асірян Сюзанна Рафіковна

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри права Європейського Союзу

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄС
ВІДПОВІДНО ДО УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ
ПРИБЛИЖЕНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ К ПРАВУ ЕС
СОГЛАСНО СОГЛАШЕНИЮ ОБ АССОЦИАЦИИ
APPROXIMATION OF THE LEGISLATION OF UKRAINE TO THE EU
LAW ACCORDING TO THE ASSOCIATION AGREEMENT**

Анотація. Стаття присвячена дослідженню сучасного стану гармонізації законодавства України з правом ЄС. Висвітлено нормативні

засади регулювання відносин між Україною і ЄС у сфері наближення законодавства. На підставі аналізу положень Угоди про асоціацію наголошено на окремих проблемних аспектах наближення законодавства України до права ЄС.

Ключові слова: *Угода про асоціацію, Європейський Союз, гармонізація, законодавство, адаптація, реформування.*

Анотація. *Статья посвящена исследованию современного состояния гармонизации законодательства Украины с правом ЕС. Освещены нормативные основы регулирования отношений между Украиной и ЕС в сфере приближения законодательства. На основании анализа положений Соглашения об ассоциации отмечены отдельные проблемные аспекты приближения законодательства Украины к праву ЕС.*

Ключевые слова: *Соглашение об ассоциации, Европейский Союз, гармонизация, законодательство, адаптация, реформирование.*

Summary. *The article is devoted to the study of the current state of harmonization of the legislation of Ukraine with the EU law. The normative bases of the regulation of relations between Ukraine and the EU in the sphere of approximation of legislation are highlighted. On the basis of the analysis of the provisions of the Association Agreement, certain aspects of the approximation of Ukrainian legislation to EU law are emphasized.*

Key words: *Association Agreement, European Union, Harmonization, Legislation, Adaptation, Reform.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах, під впливом процесу євроінтеграції України, відбувається активне приведення положень національного законодавства у відповідність до норм міжнародного права. Це зумовлене тим, що гармонізація законодавства є на сьогодні об’єктивно

необхідним кроком для підготовки до вступу у Європейський Союз (далі – ЄС).

Актуальність теми. Особливості гармонізації законодавства України з правом ЄС були розглянуті у працях багатьох вчених. Окремі аспекти окресленої теми стали предметом дослідження таких науковців, як-от: В. Грудницький [3], В. Костюк [4], Б. Мельниченко [5], Т. Чурилова [6] та інших. Проте, в умовах постійного розвитку процесів державотворення, що відбуваються в Україні, динаміки міжнародних відносин, питання гармонізації національного законодавства залишається вкрай актуальним.

Метою статті є дослідження стану наближення законодавства України до права ЄС відповідно до Угоди про асоціацію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз змісту установчих договорів ЄС дозволяє зробити висновок, що поняття «гармонізація» характеризує процес приведення законодавства у відповідність до норм права ЄС, що відбуваються в межах Європейського Союзу та є статутним обов'язком виключно держав-членів. Процедура гармонізації набула актуальності з моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, одним із пріоритетних завдань якої є гармонізація українського законодавства з Європейським Союзом «*acquis communautaire*». Україна вживає заходів, метою яких є зближення національної правової системи з правом ЄС, зокрема, у таких сферах, як митне законодавство, законодавство про компанії, банківську діяльність, соціальна захищеність осіб з інвалідністю, оподаткування, інтелектуальну власність, охорону праці, фінансові послуги, конкуренцію, державні закупки, охорону здоров'я, захист природного середовища, захист прав споживачів, непряме оподаткування, технічні правила та стандарти, ядерна енергетика, транспорт тощо [5, с. 48]. Проте, деякі сфери суспільних відносин залишаються такими, що не відповідають

загальноприйнятим міжнародним стандартам. Аналіз цих сфер і є предметом дослідження даної роботи. Однією з них є соціальна захищеність осіб з інвалідністю.

Очевидним і закономірним кроком з реформування правового становища осіб з інвалідністю є забезпечення його доступності та адекватності рівню життя у суспільстві й державі, у тому числі з урахуванням міжнародних і, зокрема, європейських стандартів [4, с. 48]. На рівні ЄС питання прав осіб з інвалідністю регламентуються низкою актів, серед яких, головним чином, Загальна декларація прав людини 1948 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Європейський кодекс соціального забезпечення 1990 р., Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р., Конвенція Організації Об’єднаних Націй (далі — ООН) про права інвалідів 2006 р. та ін. Деякі держави-члени ЄС вибудовують внутрішнє національне законодавство про права осіб з інвалідністю з урахуванням міжнародних, у тому числі загальноєвропейських, стандартів із цих питань. Адже такі стандарти спрямовані на: 1) ефективне і доступне правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю; 2) безбар’єрність суспільного середовища, що включає доступність осіб з інвалідністю до усіх сфер суспільного життя; 3) максимальне сприяння особам з інвалідністю, з урахуванням їх потреб та інтересів; 4) забезпечення високої якості життя, враховуючи стан розвитку суспільства й держави. Важливу роль в цій сфері відіграє проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу), метою якого є усунення прогалин у законодавстві щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації в Україні, забезпечення належної реалізації повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо контролю за дотриманням законодавства у цій сфері та

уточнення положень Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» відповідно до актів права ЄС, імплементація яких передбачена Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони [1].

Вказаний законопроект є частиною реалізації Дорожньої карти законодавчого забезпечення виконання Угоди на 2018 – 2019 рр., а також реалізує завдання другого етапу виконання Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, який передбачає забезпечення ефективного впровадження законодавства та антидискримінаційної політики, імплементації відповідних документів ООН та Ради Європи; зміцнення спроможності відповідальних органів у сфері антидискримінаційної політики та боротьби з расизмом, ксенофобією та антисемітизмом [2]. Враховуючи, що вказаний законопроект так і не був прийнятий, науковці-правники говорять про такі основні тенденції гармонізації (адаптації) законодавства України та ЄС із питань прав осіб з інвалідністю, як-от: (1) розробка на основі Конвенції, європейських соціальних стандартів мети та стратегії, громадське обговорення і схвалення; (2) запровадження постійного моніторингу за дотриманням прав осіб з інвалідністю за участю держави, інститутів громадянського суспільства та міжнародних експертів; (3) запровадження посиленого механізму співробітництва з ЄС із питань дотримання прав осіб з інвалідністю; (4) впровадження механізмів просвітницько-виховної, роз'яснювальної роботи з питань прав осіб з інвалідністю; (5) розробка на основі Конвенції, європейських соціальних стандартів проекту Кодексу про права осіб з інвалідністю; (6) громадське обговорення проекту Кодексу про права осіб з інвалідністю, відповідна міжнародна експертиза; (7) ухвалення Кодексу про права осіб з інвалідністю; (8) запровадження ефективного державного нагляду та громадського контролю з питань

дотримання прав осіб з інвалідністю; (9) запровадження соціально-правової експертизи проектів нормативно-правових актів з питань прав осіб з інвалідністю; (10) запровадження публічних і відкритих звітів держави з питань прав осіб з інвалідністю [4, с. 52].

Що стосується сфери контролю за безпечністю та якістю харчових продуктів, то вбачається необхідним переглянути деякі положення Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», зокрема щодо доповнення його нормами-дефініціями про безпечність та якість харчових продуктів і врахування у визначенні безпечного харчового продукту, зокрема, положень Регламенту Європейського парламенту і Ради ЄС № 178/2002 від 28.01.2002 р. До того ж, є необхідним впровадження ефективної системи контролю в зазначеній сфері. Формування, апробація ефективної системи контролю в Україні займе певний час, та наша країна має великий досвід виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції. Реформування застарілої, недієвої системи контролю безпечності харчових продуктів надасть можливість не лише вийти на ринок ЄС, а й забезпечити впевненість споживачам, дозволить нарощувати експорт в інші країни світу [6, с. 177].

Ще однією сферою, яка вимагає уваги при розгляді окресленої тематики, є захист економічної конкуренції. Зокрема, одним із напрямів гармонізації тут є питання приведення у відповідність порядку оскарження рішень органів Антимонопольного комітету України (стаття 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції»), зокрема в законодавстві ЄС позов може бути подано лише на ті рішення, які мають юридично зобов'язальне значення, а в Україні також на рішення, з яких антимонопольні органи розпочинають процедуру розслідування, тобто розпорядження про початок розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. В цьому випадку заявник може бути позбавлений права на захист в антимонопольних органах. Звідси

доцільним убачається закріплення положення, що оскарженню підлягають рішення Антимонопольного комітету України, які мають зобов'язальне значення або можуть мати негативні наслідки для суб'єкта господарювання [3, с. 62].

Висновок. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що сучасний стан національного законодавства в окремих сферах не відповідає міжнародним стандартам. В умовах активної євроінтеграції необхідно активізувати процедуру гармонізації законодавства України з правом ЄС, адже ключовим елементом успішної євроінтеграції України є досягнення певного рівня узгодженості українського законодавства із правовими нормами ЄС. До того ж, якщо наша держава стане державою-членом ЄС, то через нездійснення гармонізації законодавства до відповідних норм права ЄС, зокрема у формі директив, держава-член може бути притягнена до юридичної відповідальності шляхом накладання на неї фіскальних санкцій у вигляді штрафу та/або пені. Як крайній захід передбачено призупинення певних прав відповідної держави-члена, включаючи право голосу представника її уряду в Раді ЄС, з урахуванням вимог, передбачених ст. 7 Договору про ЄС.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу): Проект Закону України № 3501 від 20.11.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57162
2. Безвізовий діалог між Україною та ЄС. План дій з лібералізації візового режиму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001

3. Грудницький В. Гармонізація національного законодавства про зловживання монополієм (домінуючим) становищем із правом Європейського союзу [Текст] / В. Грудницький // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 4. – С. 59-63.
4. Костюк В. Проблеми гармонізації законодавства України щодо прав осіб з інвалідністю з відповідними стандартами Європейського Союзу // Право України. – К. – 2016. – № 8. – С. 47-55.
5. Мельниченко Б.Б. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу / М.І. Грабовинська, Б.Б. Мельниченко // Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції (Львів, 31 жовтня 2017 року). – Львів: ННПП НУ «Львівська Політехніка», 2017. – 157 с. – С. 47-51.
6. Чурилова Т.М. Гармонізація законодавства України та Європейського Союзу у сфері контролю безпечності харчових продуктів [Електронний документ] / Т.М. Чурилова, А.І. Малус // Порівняльно-аналітичне право - електронне наукове фахове видання. – 2016. – №1. – С. 175-178.